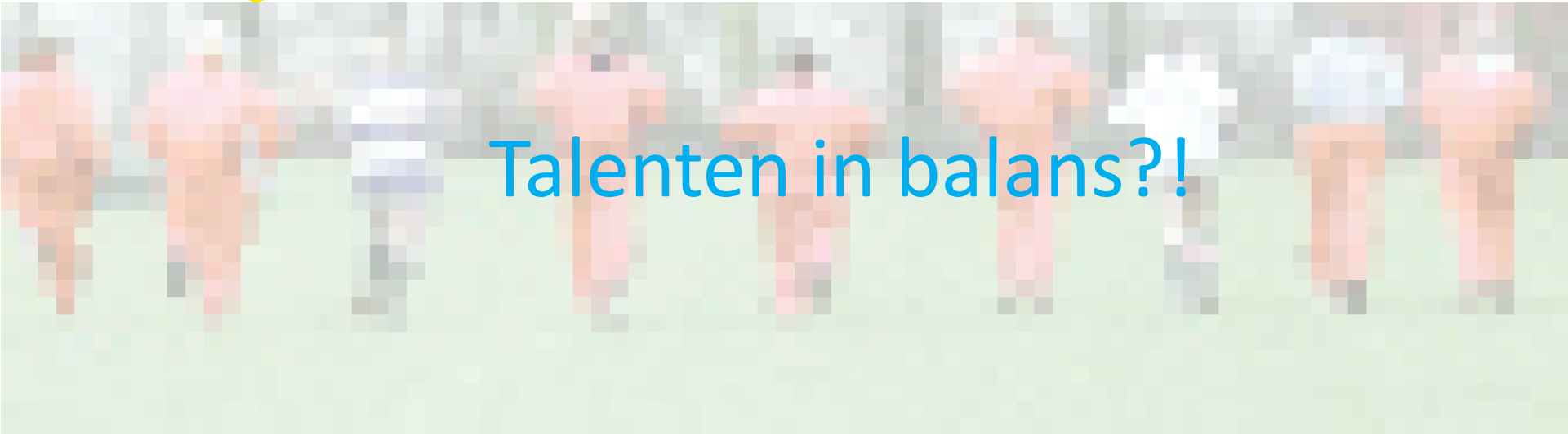




**mulier instituut**



# Talenten in balans?!

**Talentcoaches en talentouders over pedagogisch verantwoorde  
ontwikkeling van jonge sporttalenten**

Agnes Elling  
Niels Reijgersberg  
Stephan Hakkers



## Inhoudsopgave

|                                                             |           |
|-------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>1. Inleiding</b>                                         | <b>2</b>  |
| <b>2. Vergelijkende resultaten talentcoaches en -ouders</b> | <b>5</b>  |
| <b>3. Conclusies en aanbevelingen</b>                       | <b>13</b> |
| Eindnoten/literatuur                                        | 16        |
| Bijlagen                                                    | 18        |
| Bijlage 1 Ervaringen en meningen van talentcoaches          |           |
| Bijlage 2 Ervaringen en meningen van talentouders           |           |





## 1. Inleiding

In de ontwikkeling van jonge talenten zijn ouders en coaches invloedrijke personen, zowel ten aanzien van hun sporttechnische als psychosociale ontwikkeling. Talentcoaches hebben een belangrijke taak om hun sporters beter te laten presteren, maar net als ouders vervullen zij ook een opvoedende taak.

Niet alle talentcoaches en talentouders hebben dezelfde visie op hoe je jonge sporters beter maakt en hoe je dit op een pedagogisch verantwoorde wijze doet, door onder meer afstemming met elkaar en met school. Een 'te' hardhandige trainingsaanpak, waarbij het alleen om prestaties draait en kinderen worden uitgebuit en fysiek en/of verbaal worden mishandeld wordt in Nederland over het algemeen als niet pedagogisch verantwoord beschouwd. Maar het accent op presteren is de laatste jaren wel veel sterker geworden. Ook wordt van de talenten een hogere trainingsintensiteit verwacht op jonge leeftijd, evenals een grote inzet van talent en omgeving ('alles voor de sport').<sup>1</sup>

Met de ontwikkeling van de instelling van Nationale Talent Centra (NTC), die deels samenkomen in Centra voor Topsport en Onderwijs (CTO), is daar bovendien een extra dimensie bijgekomen van talenten die op relatief jonge leeftijd vanwege hun sportambities het ouderlijk huis verlaten.

In deze centra worden zij op integrale wijze ondersteund in hun sportieve ontwikkeling, waarbij afstemming plaatsvindt met school en er tevens aandacht is voor psychosociale aspecten. Ook bij Regionale Jeugdopleidingen in het voetbal, vaak verbonden aan Betaald Voetbal Organisaties, verblijven jonge talenten soms in gastgezinnen. Zowel bij CTO's als bij RJO's is het beleid rondom verantwoorde talentontwikkeling volop in ontwikkeling.

In eerder onderzoek stonden vooral talenten zelf centraal.<sup>2</sup> We weten onder meer dat een (steeds groter) deel van de talenten moeite heeft met het combineren van topsport en onderwijs, ze soms voor een lager onderwijsniveau kiezen dan ze eigenlijk aankunnen en talenten die hun talentstatus verliezen hier grote moeite mee kunnen hebben. Met deze studie richten we ons op de ervaringen en visies van talentcoaches en talentouders van jeugdige sporttalenten van 12-18 jaar.

*Wat zijn de visies en ervaringen van talentcoaches en talentouders ten aanzien van de sportieve, maar vooral ook bredere psychosociale en maatschappelijke ontwikkeling en begeleiding van sporttalenten?*



Wat gaat goed en wat kan beter in de begeleiding? Welke knelpunten erkennen coaches en ouders als het gaat om pedagogisch verantwoorde talentontwikkeling?

Met dit onderzoek bouwen we voort op eerdere studies en leveren we een bijdrage aan de monitoring en evaluatie van het pedagogische klimaat binnen talentontwikkelingsprogramma's.<sup>3</sup>

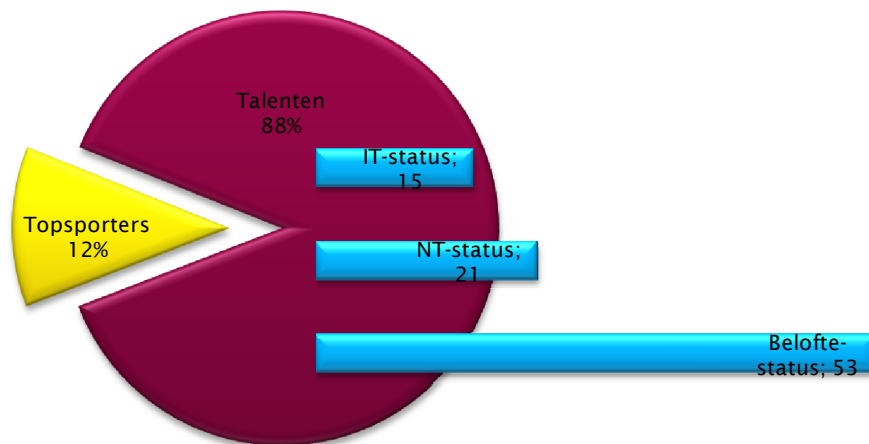
De studie maakt deel uit van het project 'Topsportloopbanen: van start tot ster' van het meerjarige onderzoeksprogramma 'Sportland Nederland, ambities en prestaties' (2011-2014) van het Mulier instituut, gesubsidieerd door het Ministerie van VWS. Voor de uitvoering van dit deelonderzoek werd samengewerkt met NOC\*NSF en de KNVB, die ook een financiële bijdrage leverden.

### Sporttalenten in Nederland

In 2012 waren er 871 topsporters en 6.544 talenten met een officiële status van NOC\*NSF in Nederland (zie figuur 1.1). Verreweg de meeste talenten hebben een Beloftestatus (B, 53%), een op de vijf talenten heeft een status Nationaal Talent (NT) en een op de zes heeft een status Internationaal Talent (IT).

Mannelijke voetballtalenten actief binnen de Regionale Jeugdopleidingen vormen de grootste groep onder de talenten (ongeveer 1500) en hebben veelal een Beloftestatus.

**Figuur 1.1 Aantal topsporters en talenten naar status in Nederland, in procenten**



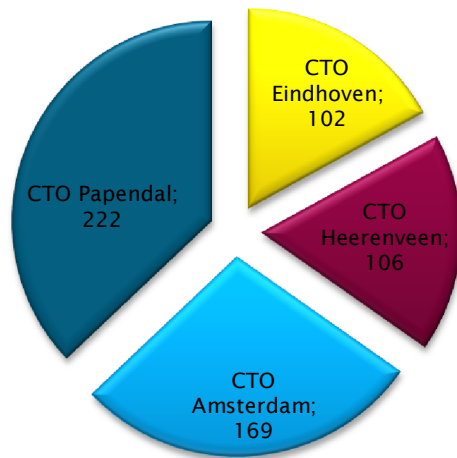
Bron: Nationaal Talentvolgsysteem NOC\*NSF per juni 2012, bewerking Mulier Instituut.



### Centrum voor Topsport en Onderwijs

Een Centrum voor Topsport en Onderwijs (CTO) bestaat uit ten minste zes sportbonden met elf topsportprogramma's waar in totaal minimaal 55 topsporters of talenten aan deelnemen. Op een CTO kunnen talenten met minimale reistijden trainen, wonen en onderwijs volgen. In 2012 waren 600 topsporters en talenten verbonden aan de vier CTO's in Nederland (zie figuur 1.2)

**Figuur 1.2. Aantal topsporters en talenten op een CTO, in aantallen**



Bron: Oberon (2012), bewerking Mulier Instituut

### Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk presenteren we de vergelijkende resultaten van talentcoaches en talentouders van sporttalenten van 12-18 jaar die een talentontwikkelingsprogramma volgen bij een CTO of een RJO.

In het derde en laatste hoofdstuk formuleren we de belangrijkste conclusies en aanbevelingen.

In de bijlagen (toegankelijk via weblinks) vindt u de aparte resultaten weergegeven voor drie groepen talentcoaches (CTO, RJO en KNVB-selectieteams) en voor drie groepen talentouders (CTO, RJO, en KNVB-selectieteams meisjes (district/nationaal).

In een andere deelrapportage staan de bevindingen vermeld van focusgroepen met talenttrainers en andere actoren in de talentbegeleidingsteams op de vier CTO's in Nederland.



## 2. Vergelijkende resultaten talentcoaches en -ouders

### Introductie

In dit hoofdstuk presenteren we de belangrijkste vergelijkende resultaten tussen talentcoaches en -ouders over talentontwikkelingsprogramma's binnen een CTO/NTC of RJO. Hoe kijken de coaches en ouders van deze groepen jonge sporttalenten van 12-18 jaar aan tegen pedagogisch verantwoorde ontwikkeling en welke knelpunten ervaren zij?

Een uitgebreidere rapportage van de achtergronden, ervaringen en visies van alle ondervraagde groepen talentcoaches (n=128) en talentouders (n=386) vindt u in respectievelijk bijlage 1 en 2 van deze rapportage. Naast CTO- en RJO-talentcoaches en -ouders werden ook trainers van KNVB-selectieteams bevraagd en ouders van meisjes die deelnemen aan het talentontwikkelingsprogramma van de KNVB. In deze bijlagen staat ook de methode van dataverzameling en respons vermeld.

### Achtergronden talentcoaches en -ouders

Talentcoaches zijn vooral mannen van rond de 40 jaar met topsportervaring. Anders dan talentcoaches van RJO's hebben CTO/NTC-talentcoaches over het algemeen een fulltime aanstelling. Bovendien zijn zij ook vaker hoogopgeleid (hbo/wo).

RJO-talentcoaches werken allemaal (ook) met talenten jonger dan 16 jaar. Onder CTO-coaches is dat aandeel kleiner, maar zij werken vaker met jonge talenten die vanwege hun sport uit huis wonen.

Hiermee overeenkomend hebben de ondervraagde CTO-ouders gemiddeld oudere talenten die vaker uit huis wonen en een fulltime trainingsprogramma volgen, vergeleken met RJO-talentouders.

Een belangrijk deel van de talentouders (25% bij CTO tot 37% bij KNVB-meisjes) is zelf betrokken (geweest) bij de sportieve talentontwikkeling van hun kind. Ongeveer een op de vijf talentouders was ook zelf actief als topsporter, maar niet altijd in dezelfde tak van sport als hun kind.



### Positief over informatie vooraf en invloed CTO op ontwikkeling

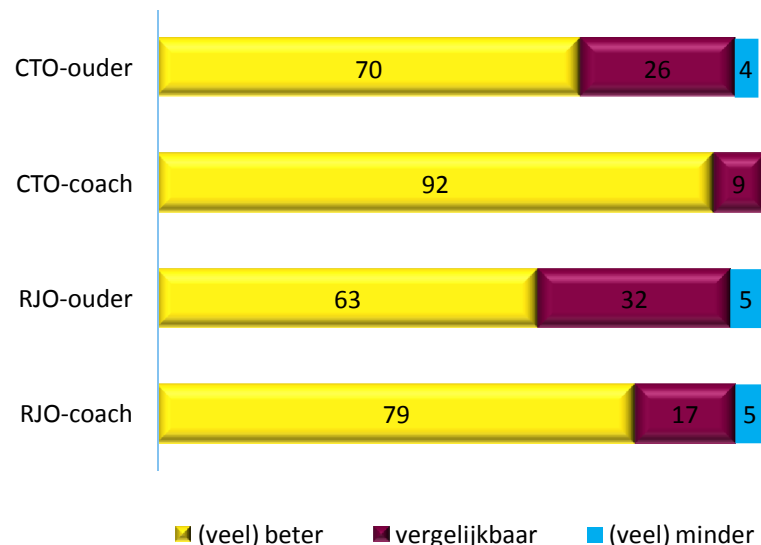
Negen op de tien talentouders en evenveel RJO-talentcoaches vinden dat het talent vooraf voldoende geïnformeerd is. Opvallend is dat 'slechts' acht op de tien CTO-coaches dit beamen.

Zowel talentcoaches als -ouders onderkennen dat het sporttalent zich niet alleen sportief ontwikkelt, maar ook een positieve algemene ontwikkeling doormaakt vergeleken met leeftijdsgenoten die niet aan topsport doen. Talentcoaches zijn hierover nog wel wat positiever dan talentouders. Slechts enkelen zien een negatieve invloed.

CTO-talentcoaches en -ouders vinden over het algemeen ook dat het op jonge leeftijd uit huis wonen van sporters de algemene ontwikkeling niet nadelig beïnvloedt. Naast positieve effecten op de sportieve ontwikkeling zien zij tevens dat de talenten zich psychosociaal goed ontwikkelen. Over de invloed van het uit huis gaan op de onderwijsloopbanen oordelen echter twee van de tien talentcoaches en vier van de tien ouders negatief.

De meeste CTO- en RJO-coaches hebben een tot vier maal per jaar contact met talenten om de voortgang te bespreken. Met talenten spreken coaches vooral over de sportieve ontwikkeling, ambities en het persoonlijk welzijn.

**Figuur 2.1 Beoordeling algemene ontwikkeling sporttalenten vergeleken met leeftijdsgenoten, in procenten**



### Meer overleg talentcoach en -ouder

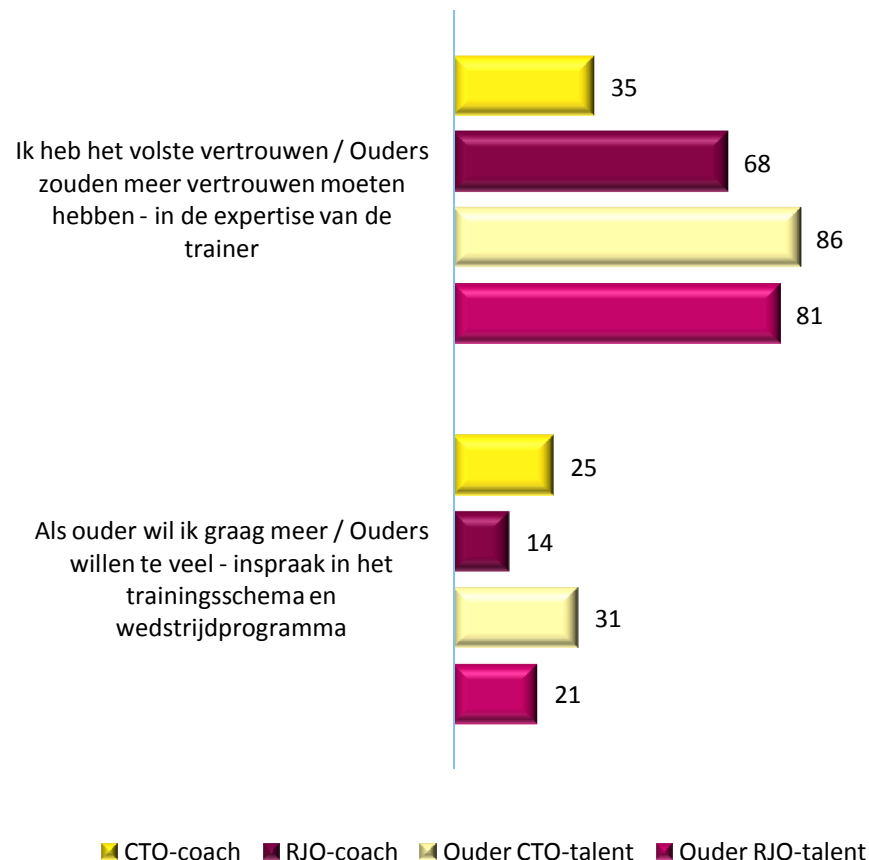
Zeven van de tien RJO- en vier van de tien CTO-trainers geven aan minimaal maandelijks 'samen te werken' met ouders. Dit is vaker dan dat talentouders zeggen overleg te hebben met de trainer of een andere contactpersoon van het talentontwikkelingsprogramma (een derde van de CTO- en een kwart van de RJO-ouders).

De helft van de CTO- en RJO-talentouders zou graag meer overleg hebben met de trainer. Zij zouden daarin bovendien meer aandacht willen voor niet-sportieve ontwikkelingsaspecten zoals het persoonlijk welbevinden, de sociale ontwikkeling en de belasting. Een substantieel deel van de trainers (27% RJO en 21% CTO) beoordeelt de samenwerking met ouders als onvoldoende. Minder dan een op tien talentcoaches vindt de samenwerking 'goed'. Wel geven vrijwel alle talenttrainers aan dat zij juist niet-sport-gerelateerde ontwikkelingsaspecten zoals psychosociaal welbevinden en schoolprestaties ook belangrijke aspecten vinden voor overleg met talentouders

Dat de afstemming tussen talenttrainer en -ouder niet optimaal is laat ook figuur 2 zien. Terwijl talentouders in grote meerderheid aangeven het volste vertrouwen te hebben in de trainer, geeft een op de drie CTO-coaches en geven twee op de drie RJO-coaches aan dat ouders meer vertrouwen moeten hebben.

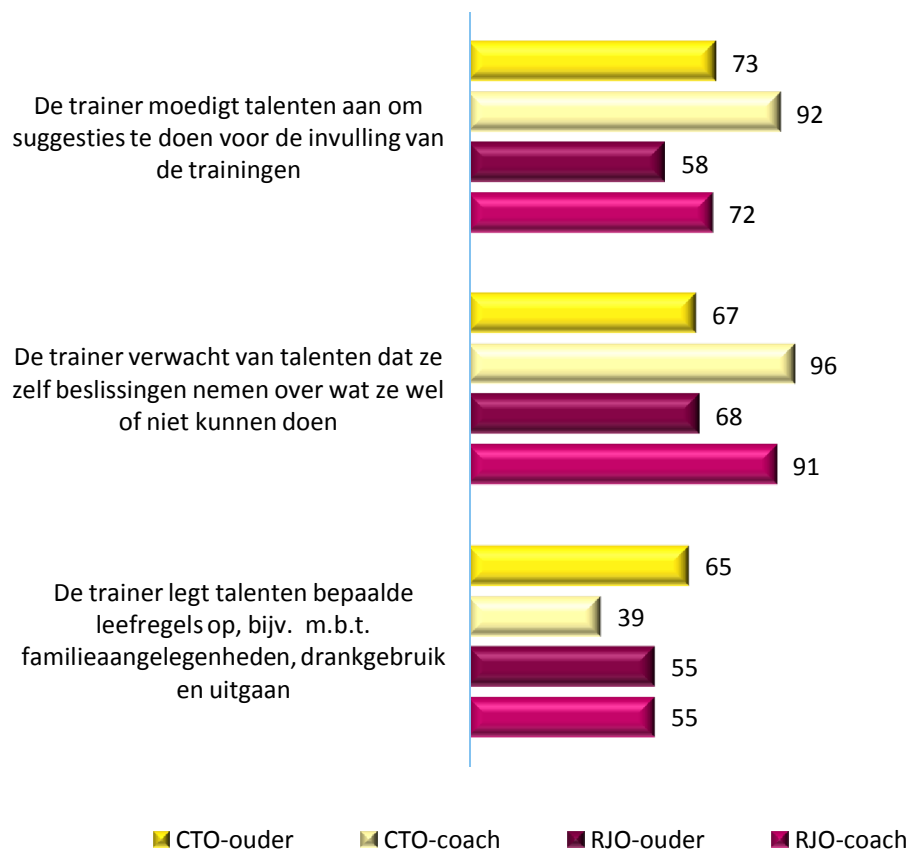
De interne samenwerking in het begeleidingsteam beoordelen trainers als goed, vooral met de trainersstaf en de medische begeleiding. CTO-coaches zien verbetering in de communicatie met de mentale begeleiders en met andere CTO-coaches als wenselijk.

**Figuur 2.2 Beoordeling vertrouwen coach en inspraak ouder, in procenten (helemaal) mee eens**





**Figuur 2.3 Stellingen over inspraak talenten, in procenten (helemaal) mee eens**



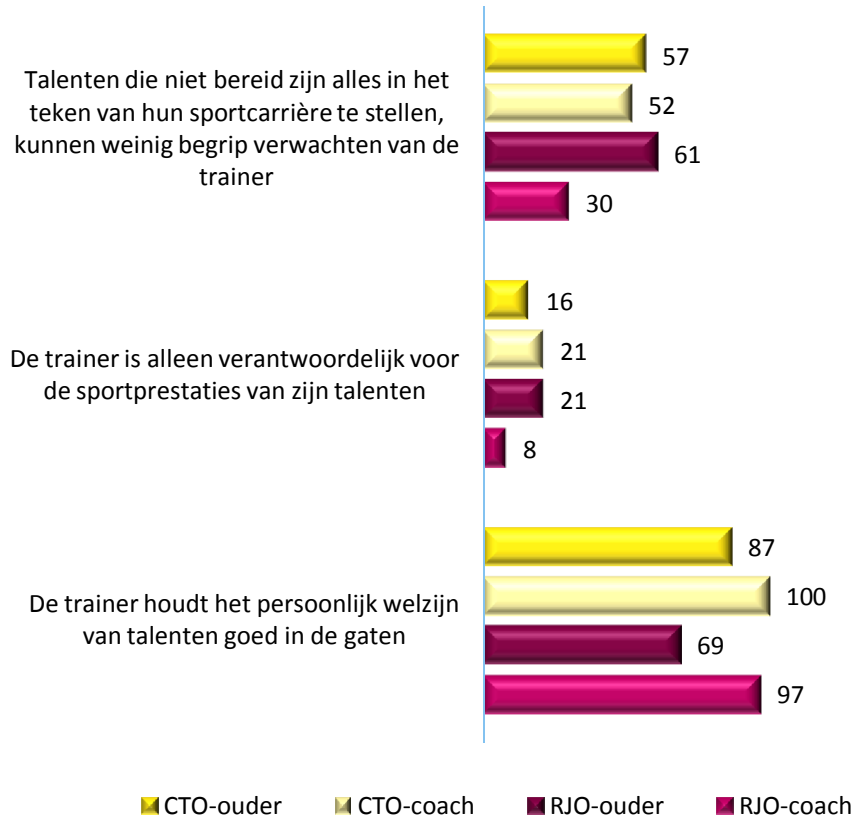
### Meer zelfregulering talenten

CTO-trainers en in minder mate ook RJO-trainers vinden van zichzelf vaker dat ze zelfregulering van talenten bevorderen dan talentouders van mening zijn.

Talentouders vinden dat trainers hun talenten meer moeten betrekken bij het trainingsprogramma en verantwoordelijk moeten maken voor de eigen ontwikkeling.

Opvallend is dat juist CTO-trainers het vaakst aangeven dat ze leefregels opleggen, terwijl de ouders dit in veel mindere mate erkennen. Op RJO's zijn talentouders en coaches het daarover wel in dezelfde mate (on)eens.

**Figuur 2.4 Stellingen over omgang/verwachtingen talenten, in procenten (helemaal) mee eens**

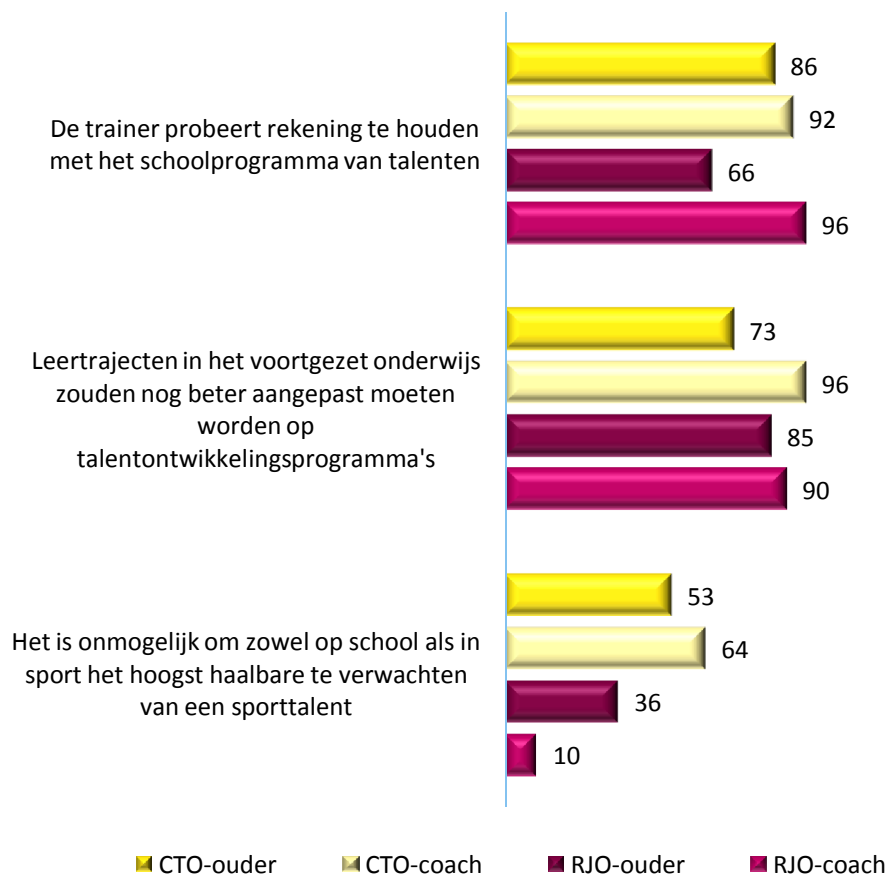


### Alles voor de sport?

Dat de balans tussen aandacht voor talentontwikkeling en de algemene persoonlijke ontwikkeling een lastig spanningsveld is, blijkt uit de antwoorden op diverse stellingen hierover. Talentcoaches en ook de meerderheid van de talentouders vinden enerzijds dat de trainer het persoonlijk welzijn van talenten goed in de gaten houdt. Toch is ook bijna een derde van de RJO-ouders hier niet van overtuigd. Anderzijds vindt een op de vijf CTO-coaches en RJO-ouders dat de trainer alleen verantwoordelijk is voor de sportprestaties.

Opvallend is dat RJO-coaches beduidend minder vaak dan RJO-ouders (en CTO-coaches en -ouders) vinden dat zij als coach weinig begrip hebben voor talenten die niet alles in het teken van hun sportcarrière stellen. Meer dan de helft van de CTO-coaches verwacht wel een 'alles-voor-de-sport'-inzet van talenten.

**Figuur 2.5 Stellingen over de afstemming sport en onderwijs, in procenten (helemaal) mee eens**

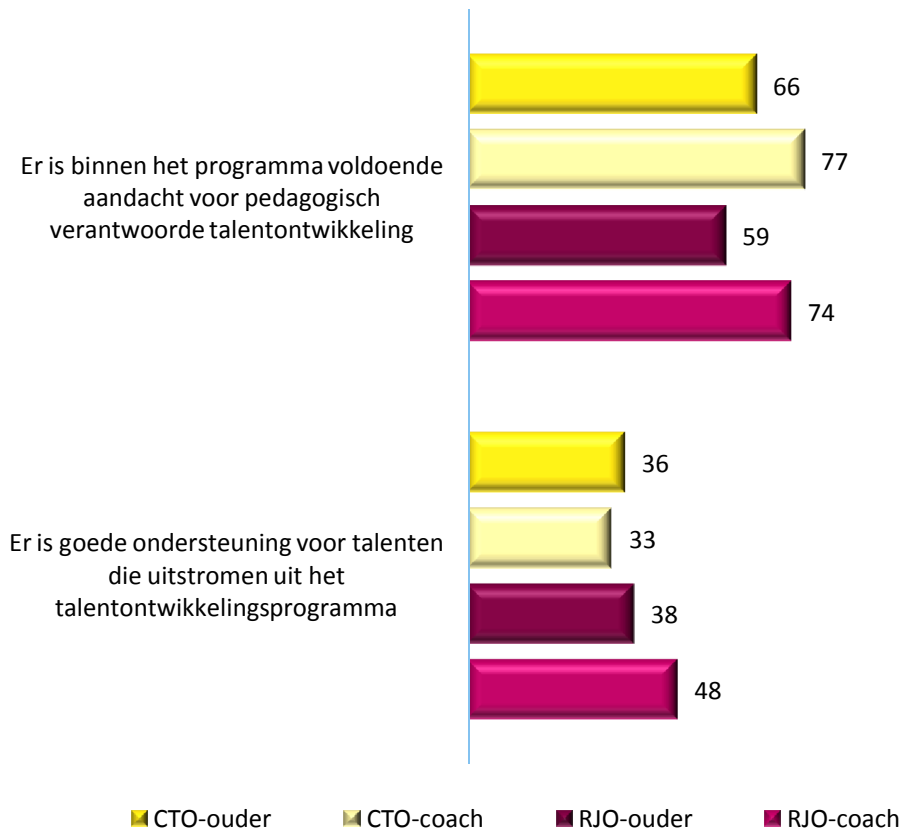


### Sport en onderwijs: een spanningsvolle verhouding

RJO-trainers vinden van zichzelf vaker dan talentouders dat ze rekening houden met het schoolprogramma van talenten. CTO-ouders erkennen wel vaker dat coaches proberen rekening te houden met het schoolprogramma. Zij zijn echter minder vaak dan coaches van mening dat leertrajecten nog beter moeten worden aangepast op talentontwikkelingsprogramma's. Toch geeft ook de meerderheid van talentouders prioriteit aan het talentontwikkelingsprogramma.

Een meerderheid van CTO-ouders en -coaches vindt bovendien dat het hoogste behalen in de sport én op school niet haalbaar is. Gezien hun prioritering van sport lijken zij daarmee aan te geven een lager schoolniveau niet problematisch te vinden. RJO-ouders en vooral -coaches vinden de combinatie van het volgen van een voetbalprogramma en het hoogst haalbare schoolniveau over het algemeen wel mogelijk.

**Figuur 3.5 Voldoende aandacht voor pedagogisch verantwoorde talentontwikkeling, talentcoaches en -ouders, in procenten (helemaal) mee eens**



### Meer pedagogische aandacht

Talentcoaches vinden vaker dan ouders dat er voldoende aandacht is voor pedagogische verantwoorde talentontwikkeling. Hoewel de meerderheid hierover tevreden is, vindt een substantieel deel van de coaches en ouders (23-41%) dat er onvoldoende pedagogische aandacht is binnen de programma's.

Zeker de ondersteuning bij uitstroming, zo erkent de meerderheid van coaches en ouders, heeft meer aandacht.

De helft van de talentouders en twee van de tien talentcoaches weet niet of er een vertrouwenspersoon is aangesteld. Bij een deel van de talentontwikkelingsprogramma's is dit ook niet het geval.

In een open vraag naar knelpunten op het vlak van pedagogisch verantwoorde talentontwikkeling benoemen talentcoaches zelf voldoende pedagogische kennis en deskundigheid als grootste knelpunt. Daarnaast noemen ze onder meer tijd, voldoende balans, communicatie en individueel maatwerk.

De communicatie in de driehoek trainer-talent-ouder, de afstemming met school en het vinden van een goede balans tussen talentontwikkeling en algemene ontwikkeling (en het voorkomen van overbelasting) zijn volgens de ouders de belangrijkste drie knelpunten binnen de talentontwikkelingsprogramma's.



## Voorbeelden genoemde knelpunten talentcoaches

*'De combinatie en met name eisen van schoolopleidingen/studiehuizen in combinatie met topsport(opleidings)programma's.'* (CTO)

*'De kennis en kunde moeten nog op een hoger niveau worden gebracht ten aanzien van de persoonseigenschappenontwikkeling.'* (CTO)

*'weinig goed opgeleide talentcoaches met een pedagogische opleiding. Vertrouwen van ouders dat er op een pedagogisch verantwoorde manier training en coaching gegeven wordt.'* (CTO)

*'de frictie die er soms is tussen ouders en coaches.'* (CTO)

*'Communicatie'* (CTO)

*'gebrek aan maatwerk, directere lijnen tussen school en club aangaande resultaten (directer) brand voorkomen i.p.v. blussen en nog betere afstemming tussen lesprogramma, trainingen en welzijn (belasting 0)'* (RJO)

*'Trainers herkennen de signalen niet bij de kinderen; sociaal-empatisch vermogen ligt ver onder de maat. Trainers moeten kinderen meer laten beseffen dat ze eerst kind/mens zijn en dan pas voetballer.'* (RJO)

*'Gebrek van trainer aan pedagogische kennis/deskundigheid, je werkt met kinderen. Uitgaan van individuele ontwikkeling waarbij het kind centraal staat is het doel.'* (RJO)

*'Het belang om (sportieve) resultaten te halen is soms groter dan het belang om spelers individueel (pedagogisch) sterker te maken.'* (RJO)

*'Te weinig mensen fulltime in dienst van de club.'* (RJO)

## Voorbeelden genoemde knelpunten talentouders

*'De begeleiding van school en sport en de ontwikkeling van het kind daarin, desnoods met verschuiven van prioriteiten en/of begeleiding per maand. Tevens de samenspraak met ouders daarin om de afweging te maken tussen sport of school en de gevolgen daarvan.'* (CTO)

*'De druk op de kinderen door verschillende verwachtingen vanuit de verschillende systemen waarin ze functioneren, bijv. van vereniging en bond. De druk op de kinderen om de top te moeten en willen halen in hun sport en onvoldoende ondersteuning en aandacht bij de problemen die kinderen ervaren als deze top niet bereikbaar blijkt.'* (CTO)

*'Op het moment dat mijn kind naar het NTC gaat, wordt verwacht dat school ondergeschikt is aan de sport. Ik vind dat iedereen die betrokken is bij een talent een bredere verantwoordelijkheid heeft dan alleen zorgen voor sportprestaties!'* (CTO)

*'Belangrijkste knelpunt dat ik zie bij onze dochter is dat de trainer voor een te grote groep staat en beperkte didactische vaardigheden heeft... We zien ook geen goede afstemming tussen de lifestylecoach, mental coach, andere verzorgers en de trainer.'* (CTO)

*'Trainer zou meer ondersteuning/controle moeten krijgen.'* (RJO)

*'Trainers en coaches onvoldoende onderlegd met didactische vaardigheden, wanneer een compliment geven, hoe feedback geven, opbouw individuele en ouder gesprekken van bedenkelijk nivo.'* (RJO)

*'Er zal meer gesproken moeten worden tussen trainer/coach en talent.'* (RJO)

*'In een pedagogisch verantwoord verenigingsbeleid staat het kind centraal en biedt de vereniging het kind een vertrouwde en veilige omgeving waarbij een open communicatieve houding gehanteerd wordt. Belangrijkste doelen van een dergelijk beleid:*

- Geborgenheid en emotionele veiligheid bieden;
  - Persoonlijke (en sportieve) ontwikkeling stimuleren;
  - Sociale vaardigheden aanleren;
  - Leren omgaan met normen en waarden.'
- (RJO)



## Conclusies en aanbevelingen

De resultaten van dit onderzoek onder talentcoaches (n=128) en talentouders (n=386) van sporttalenten op CTO's en voetbaltalenten (RJO's, KNVB) laten zien dat gepoogd wordt talentontwikkeling in topsport zo pedagogisch verantwoord mogelijk vorm te geven. Maar de studie bevestigt tevens dat de grenzen hiervan in 'de jacht op goud' regelmatig in beeld komen.

De meerderheid van talentcoaches en -ouders legt de prioriteit bij het welzijn van het kind en probeert daarbinnen de sportieve talentontwikkeling zo centraal mogelijk te stellen. Een perspectief waarbij de sportieve ontwikkeling voorrang krijgt boven een 'gezonde' bredere algemene ontwikkeling (o.a. onderwijs, psychosociale ontwikkeling), vergroot de kans op beschadiging van jonge talenten op korte of langere termijn.<sup>4</sup>

Over het algemeen zijn talenttrainers en -ouders gematigd positief over de wijze waarop het talentontwikkelingsprogramma functioneert, maar benoemen zij ook diverse verbeteraspecten. We geven hieronder puntsgewijs de belangrijkste bevindingen van ons onderzoek weer en formuleren op basis hiervan enkele aanbevelingen.

\* Veel talentcoaches en talentouders hebben zelf een topsportachtergrond. Dit geldt voor ongeveer de helft van de bevroegde talentcoaches en een op de vijf bevroegde talentouders

\* Talentcoaches zijn merendeels hoger opgeleide mannen van rond de 40 jaar.

\* Over het algemeen worden talenten en hun ouders redelijk goed voorgelicht over wat het betekent om deel uit te maken van een talentontwikkelingsprogramma. Talentouders van meisjesvoetbaltalenten zijn hierover het minst tevreden.

\* De meerderheid van zowel talentcoaches als -ouders vindt dat sporttalenten het qua algemene ontwikkeling beter doen dan leeftijdsgenoten die niet aan topsport doen.

\* Ook de invloed op de topsportloopbaan en andere ontwikkelingsaspecten van het op jonge leeftijd uit huis wonen beoordeelt de meerderheid van CTO-talentcoaches en -ouders als positief. Niettemin onderkent een op de vijf talentouders een negatieve invloed op schoolprestaties.

\* Zowel coaches als ouders vinden dat er in overlegsituaties in de driehoek trainer-talent-ouders niet alleen voldoende aandacht moet zijn voor de sportieve ontwikkeling en (de)selectie, maar ook voor het persoonlijk welbevinden van het talent en zijn of haar bredere maatschappelijke en psychosociale ontwikkeling.

\* De helft van de talentouders wenst meer geïnformeerd/ betrokken te worden over/bij de talentontwikkeling van hun kind. Talentcoaches onderkennen met een algemeen oordeel van 'voldoende' eveneens dat het contact met ouders beter kan.

\* Talentcoaches zijn vaker van mening dan talentouders dat ze (voldoende) aandacht besteden aan zelfregulatie-aspecten zoals talenten betrekken bij het trainingsprogramma.

\* Talentouders hebben over het algemeen voldoende vertrouwen in de (pedagogische) kwaliteiten van talenttrainers. Ook trainers zelf geven aan dat zij zich mede verantwoordelijk voelen voor de het algemeen welzijn van hun talenten. Niettemin stelt de helft van de CTO-coaches en een op de drie RJO-coaches weinig begrip te hebben voor talenten die niet bereid zijn alles opzij te zetten voor de sport.

\* Voornoemde paradox levert vooral problemen op in relatie tot de afstemming met school. Zowel talentcoaches en -ouders vinden het volgen van een opleiding naast de sport belangrijk. Toch stelt een meerderheid van de coaches en de helft van de ouders van CTO-talenten dat het hoogst haalbare verwachten in de sport en op school onmogelijk is. RJO-ouders en vooral -coaches zijn vaker van mening dat topprestaties leveren in de sport en op school wel mogelijk is. Een meerderheid van alle ondervraagde talentouders en -coaches vindt het wenselijk dat het schoolprogramma nog meer aangepast wordt aan het talentontwikkelingsprogramma.

\* De helft van de CTO-talentcoaches geeft aan dat er een vertrouwenspersoon is aangesteld binnen het talentontwikkelingsprogramma. Bij de andere talentcoaches en talentouders is dit aandeel beduidend lager. De meerderheid van de ouders weet niet of er een vertrouwenspersoon is aangesteld.

\* Talentouders (40%) vinden vaker dan talentcoaches (ongeveer een derde) dat er onvoldoende aandacht is voor pedagogisch verantwoorde talentontwikkeling.

\* De begeleiding van uitstroom (deselectie) is volgens talentouders en -coaches van alle talentontwikkelingsprogramma's ondermaats. Zowel de communicatie over de uitstroom als een zorgvuldige begeleiding hiervan verdient verbetering.

\* De door talenttrainers en -ouders in open antwoorden genoemde belangrijkste knelpunten ten aanzien van een verantwoorde pedagogisch talentontwikkeling zijn onder meer:

- communicatie in de driehoek trainer-talent-ouder
- pedagogische kennis en vaardigheden trainers
- bewaken balans tussen topsport en algemene ontwikkeling
- de afstemming met school
- vermijden overbelasting
- aandacht voor leeftijdsspecifiek én individueel maatwerk
- personeelscapaciteit en onderlinge afstemming

## Aanbevelingen voor talentontwikkelingsprogramma's

Door het geven van enkele concrete praktijkadviezen hopen we bij te dragen aan verbetering van dit pedagogische leerklimaat voor sporttalenten.

- Neem in talentontwikkelingsprogramma's op dat het huidige én toekomstige (langetermijn)welbevinden van kinderen voorop staat. Binnen een pedagogisch verantwoorde talentontwikkeling gaat sportieve talentontwikkeling (presteren en winnen) nooit ten koste van een 'gezonde' algemene ontwikkeling (psychosociaal en maatschappelijk).
- Zorg voor meer inbedding van pedagogische kennis en ervaring binnen talentontwikkelingsprogramma's en voor meer structurele aandacht voor het thema. Stel een onafhankelijke vertrouwenspersoon aan voor talenten en voor ouders.
- Bewaak een pedagogisch verantwoorde talentontwikkeling, door deze structureel te agenderen in besprekingen binnen het begeleidingsteam, met talenten zelf en met hun ouders. Creëer zo mogelijk ook externe toetsingsmomenten om te verifiëren of de grenzen van het (toekomstige) welbevinden van talenten in het geding zijn.
- Creëer voldoende sociale diversiteit binnen begeleidingsteams (sociaal-demografische achtergronden; opleiding; pedagogische kennis) en streef ook naar meer sociale diversiteit binnen de totale groep talentcoaches.

- Verbeter de communicatie tussen trainer en talent en – zeker op jongere leeftijd (12-16 jaar) – ook tussen trainer en ouder. Ouders worden te vaak op afstand gehouden, terwijl zij hun kind over het algemeen het beste kennen en zij tevens eindverantwoordelijk zijn voor hun onvolwassen kinderen.

- Bewaak een goede afstemming tussen sport en onderwijs, door onder ander betere periodisering. Zorg daarbij dat de onderwijsontwikkeling op lange termijn niet ondergeschikt gemaakt wordt aan de voortgaande talentontwikkeling in de sport en probeer afstroming naar een lager onderwijsniveau te voorkomen.

- Stimuleer de betrokkenheid en eigen verantwoordelijkheid van talenten binnen het trainingsprogramma en daarbuiten (zelfregulatie). Doe dit op verantwoorde wijze, dat wil zeggen zonder daarbij talenten te overvragen of aan de eigen verantwoordelijkheid als trainer/begeleider en die van de talentouders voorbij te gaan.







## Eindnoten/literatuur

1. Van Bottenburg e.a. (2012); Christensen & Sorensen (2009); Donnelly (2007) en Luijt e.a. (2009).
2. Van Bottenburg e.a. (2012, pp . 67-80), Luijt e.a. (2009), Reijgersberg e.a. (2010) en Reijgersberg (2012).
3. Van Bottenburg e.a. (2012), Von Heijden & Elling (2012) en Oberon (2012).
4. Donnelly (2007), Luijt , e.a. (2009), Weber ( 2009) en Wylleman, P. & Lavallee, D. (2004).

Bottenburg, M. van, Dijk, B., Elling, A. & Reijgersberg, N. (2012). 'Bloed, zweet en tranen – en een moment van glorie'. *3-meting topsportklimaat in Nederland*. Nieuwegein: Arko Sports Media.

Christensen, M.K. & Sorensen, J.K. (2009). Sport or school? Dreams and dilemma's for talented young football players. *European Physical Education Review*, 15(1): 115-133.

Donnelly, P. (1997). Child labour, sport labour. Applying child labour laws to sport. *International Review for the Sociology of Sport*, 32(4): 389-406.

Heijden, A. von & Elling, A.(red) (2012). *Evaluatie Topsport Talentscholen*. Utrecht: Mulier Instituut.

Luijt, R., Reijgersberg, N. & Elling, A. (2009). *Alles voor de sport!?! (Gestopte) Topsporttalenten en hun ouders over investeringen, opbrengsten en offers*. Nieuwegein/ 's-Hertogenbosch: Arko Sports Media/ W.J.H. Mulier Instituut.

Oberon (2012). *Evaluatie Centra voor Topsport en Onderwijs*. Utrecht: Oberon.







Reijgersberg (2012). Topsport- en onderwijsprestaties van talenten. In: A. von Heijden & A. Elling (red). *Evaluatie Topsport Talentscholen* (pp. 91-134). Utrecht: Mulier Instituut.

Reijgersberg, N., Gijsbers, M. & Elling, A. (2010). *Dromen van de top: over investeringen van (ex-)status talenten en de invloed van topsportbeoefening op hun leven*. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.

Weber, R. (2009). Protection of children in competitive sport. Some critical issues for London 2012. *International Review for the Sociology of Sport*, 44(1): 55-69.

Wylleman, P., & Lavallee, D. (2004). A developmental perspective on transitions faced by athletes. In M. Weiss (Ed.), *Developmental sport and exercise psychology: A lifespan perspective* (pp. 507–527). Morgantown, WV: Fitness Information Technology.



## Bijlagen

[Bijlage 1 Ervaringen en meningen van talentcoaches](#)

[Bijlage 2 Ervaringen en meningen van talentouders](#)